

Nils de Heer

over de zorgen van de Rabobank

In zijn boek *De pijnbank* beschrijft Nils de Heer de grote problemen waarmee de Rabobank in zijn ogen kampt. De bank maakt veel te weinig winst, worstelt met de strengere bankregels en moet in 2018 gevaarlijk veel afschrijven op het eigen vastgoed, zegt hij onder meer. Ook schrijft hij over misstanden op de afdeling Bijzonder Beheer, die zich richt op ondernemers met financiële problemen. Rabobank laat in een reactie weten dat zijn boek vol 'onnauwkeurigheden' en 'insinuaties' zit.

▲ Jurgen Tiekstra ● Geert Snoeijer

Het kan verkeren. Tot een paar jaren terug kreeg Rabobank Nederland een 'triple-A-rating' toebedeeld door meerdere buitenlandse kredietbeoordelaars. Als enige Nederlandse grote bank had ze bovendien geen staatssteun nodig ten tijde van de financiële crisis van 2008. Sindsdien is veel veranderd. De 'triple-A-rating' is verleden tijd. Eind vorig jaar kondigde Rabobank aan minstens honderd miljard euro aan nu uitstaande leningen van haar balans te willen halen om te kunnen voldoen aan de nieuwe, strengere regels voor banken. Om het eigen vermogen te vergroten moet bovendien meer winst gemaakt worden, wat een van de redenen is om in de komende jaren vele duizenden werknemers te ontslaan. Tot 2018 zal een kwart van het huidige personeelsbestand de deur achter zich moeten dicht trekken.

Daarnaast kreeg Rabobank een flinke morele opdoffer te verwerken. In 2013 bleek dat vanuit het hoofdkantoor in Utrecht jarenlang was gefraudeerd met de Libor-wordt, een rente die onderling wordt gebruikt door banken die opereren op de Londense geldmarkt. Rabobank moest een boete betalen van 774 miljoen euro, waarvan zeventig miljoen ging naar een schikking met het Openbaar Ministerie. Twee van de bestuursleden zijn vanwege de fraude opgestapt.

Een tweede hoofdpijndossier werd opengeslagen met de problematische rentederivaten, die Rabobank evenals de andere grote banken in veelvoud aan geldlenende mkb'ers had verkocht. Veel van die bedrijven kwamen de afgelopen jaren door deze complexe 'renteswaps' in de geldproblemen en

beweerden door de bank te rooskleurig te zijn voorgelicht.

Nils de Heer denkt te weten waar het met de voormalige boerenleenbank naar toe zal gaan. „Ik zie Rabobank binnenkort echt failliet gaan”, zegt hij. „Binnen een jaar of twee, drie.” Hij is schrijver van het net verschenen boek *De pijnbank*, de problemen van de Rabobank. Zelf werkte hij jarenlang als pensioenspecialist, onder meer bij ING. Zijn boek baseerde hij op enkele eerdere publicaties van anderen, zoals die van het onderzoeksplatform Follow The

Ik wilde discussies omzeilen als: 'Dit kunt u niet maken, u liegt, u heeft het mis'

Money. Maar ook op eigen gesprekken met vaak anonieme betrokkenen en deskundigen. Alleen de Rabobank zelf heeft hij zijn boek nooit voorgeleed, zelfs niet vlak voor publicatie. „Dat wilde ik gewoon niet”, zegt De Heer. „Ik wilde ze verrassen. Ik wilde discussies omzeilen als: 'Dit kunt u niet maken, u liegt, u heeft het mis, uw cijfers kloppen niet.' Ik heb heel goed research gedaan, ik heb talloze gezaghebbende journalisten, hoogleraren en hogere en lagere bankfunctionarissen gesproken. Ik heb onder anderen mensen als Pieter Lakeman en Pieter Lijesen, van Stichting Renteswapschadeclaim, om mij heen.”

Rabobank moet, onder druk van de nieuwe bankregels, meer kapitaal naar zich toe halen. Banken die

aan de beurs genoteerd staan, kunnen dat doen door nieuwe aandelen uit te geven. Maar dat is voor Rabobank geen mogelijkheid. Zij kan haar eigen vermogen met name vergroten door meer winst te maken, of simpelweg de eigen balans kleiner te maken. Want dan ontstaat er een gezondere verhouding tussen het eigen vermogen en de uitstaande leningen. „Volgens het *Financieel Dagblad* ligt de Rabobank op dat aspect op koers”, zegt Nils de Heer, „maar ik heb daar toch grote twijfels over. In Europees verband worden Nederlandse woninghypotheken wat risicovoller beschouwd dan buitenlandse woninghypotheken, omdat wij veel mogen lenen ten opzichte van de waarde van het onderpand. Grofweg een derde van de balans van Rabobank bestaat uit die woninghypotheken; uit mijn hoofd 210 miljard euro. Dus dat gaat pijn doen. Rabobank geeft het zelf toe: ze hebben nauwelijks ruimte voor nieuwe kredieten. Ze zeggen zelf ook: we moeten honderd tot honderdvijftig miljard aan hypothekleningen en kredieten afvoeren van de balans en gebundeld doorverkopen. Nou, weet je waar de teller op dit moment op staat? Op één miljard. Dat is de reden dat een kroonjuweel als De Lage Landengroep, de leasetak van Rabobank, met spoed in de verkoop is gezet. In De Lage Landengroep zit 34 miljard aan bezittingen opgesloten. Als ze die verkopen kan Rabobank in één keer 34 miljard afvoeren van de balans. Dat gaat harder dan met die hypotheekjes.”

In de ogen van Nils de Heer is Rabobank zo naartoe naar kapitaal op zoek, dat dat deels 'de misstanden' verklaart op de afdeling Bijzonder Beheer. Daar wordt de bankrelatie onderhouden met ondernemers die kredieten van de Rabobank

Keurmerk

De betrouwbaarheid van een bank wordt mede bepaald door een financieel keurmerk, verstrekt door kredietbeoordelaars. De rating wordt toegekend na omvangrijk onderzoek met complexe scenario's en risicomodellen. De hoogste waardering is triple A.

Derivaten

Derivaten zijn financiële producten die risico's als rentestijging moeten afdekken. Toen echter de rente steeds maar daalde zijn daardoor instellingen als woningbouwcorporaties en hogescholen in de problemen gekomen.

hebben maar in de financiële problemen zitten. Een deel van hen bestaat uit mkb'ers die lijden onder het rentederivaat dat ze van de bank hebben afgenomen. De Heer geeft in zijn boek veel ruimte aan het werk van Pieter Lijesen, een fiscalist die met zijn stichting Renteswapschadeclaim veel lawaai maakt. Lijesen beweert zelfs dat tientallen ondernemers onder druk zijn gezet om oude documenten te ondertekenen, zodat de Rabobank de indruk kan wekken dat zij al in het verleden op de hoogte waren van de risico's van een renteswap. Op die manier zou de bank sterker staan als schadeclaims worden geeëit.

Ook beweert De Heer, net als eerder het platform Follow the Money, dat er binnen Rabobank een belangenverstrengeling zit tussen de afdeling Bijzonder Beheer en het eigen opkoopbedrijf Bodemgoed BV. Die laatste koopt panden en machines op van failliete ondernemers. Bijzonder Beheer daarentegen moet formeel de activa van een bankroete ondernemer voor zoveel mogelijk geld verkopen. Het bestuur van Bijzonder Beheer en dat van Bodemgoed BV bestaat echter uit dezelfde mensen. „Rabobank heeft de cash die Bijzonder Beheer genereert zo verschrikkelijk hard nodig, lijkt het wel, dat de activa voor een appel en een ei verkocht worden aan Bodemgoed BV en even later met winst worden doorverkocht.” Nils de Heer noemt het voorbeeld van „een pand dat een half jaar eerder voor 1,3 miljoen euro getaxeerd en gefinancierd is, maar op de executieveiling voor 4,5 ton weg gaat: naar Bodemgoed BV”.

„De kwetsbaarheid van een bank kun je het best herleiden, vind ik althans, door naar de jaarrekening te kijken. Wat staat er uit aan leningen en welke voorziening staat

Non-fictie

De pijnbank. De problemen van de Rabobank

Nils de Heer

Q
€ 18,50

Rabobank is nu als een razende aan het uitverkopen om de verliezen voor te zijn.

daartegenover? Rabobank heeft een aanzienlijke portefeuille aan eigen vastgoed: veertig miljard. In 2018 veranderen de internationale boekhoudregels op het gebied van het nemen van papieren verliezen. Iedere bank is dan verplicht verliezen te nemen als vastgoed in waarde blijkt te zijn gedaald. Vastgoedkenners, zoals Erik de Vlieger, verwachten een afschrijving van minimaal 25 procent en maximaal 40 procent. Aangezien de portefeuille van Rabo voor 17 procent uit winkelpanden in de modebranche bestaat, acht ik 40 procent reëel. Dat is een potentiële schadepost van zestien miljard. Rabobank is nu als een razende aan het uitverkopen om de verliezen voor te zijn. Als zo'n groot verlies moet worden genomen, dan

De boerderij is lekker verkocht. Wij hebben iets moois om het geld in te investeren

komt Rabobank volgens de Europese bankregels heel dicht bij een te klein eigen vermogen. Dan zijn ze toch wel zo goed als failliet, technisch gezien." Rabobank heeft geen aandeelhouders, maar wel veel houders van zogenaamde Rabobank certificaten - een geheel eigen obligatievorm.

Aangezien de belastingbetaler na de crisis van 2008 niet nog een keer het slachtoffer mag worden, worden zij als eerste aangeslagen. De Heer: „Er staat voor ongeveer 6,9 miljard euro aan certificaten uit, vaak bij oud-agrariërs die hun bedrijf verkochten. Dan kwam de accountmanager langs en zei: 'nou, oom Kees, tante Bep, de boerderij is lekker verkocht. Wij hebben iets moois. Als u het geld nou daarin investeert, dan zit je veilig.' Het is zo vaak gebeurd dat bijna de hele opbrengst van zo'n bedrijfsverkoop geïnvesteerd werd in wat toen nog leden-certificaten heette. Want Rabobank bood een aantrekkelijke couponrente, van boven de zes procent. Dat ging jarenlang goed. Maar als je een substantieel deel van jouw vermo-

gen daarin hebt belegd, en de boel ploft - dan ben je al je geld kwijt. Vele mensen zijn dan hun gehele pensioenvoorziening kwijt." „Nils de Heer is voor ons een onbekende”, meldt Hendrik Jan Eijpe, de hoofd voorlichting van de Rabobank Groep. In een reactie op het bovenstaande, en op het boek *De pijnbank*, laat Eijpe weten: „Hij heeft Rabobank nooit om enige informatie gevraagd. Hij baseert zich op artikelen die eerder in de pers zijn verschenen en meningen van anonieme bronnen. Dat heeft geleid tot een boek met vele onnauwkeurigheden en insinuaties waarin we ons niet herkennen. Nils de Heer is van harte welkom voor een gesprek over de gezonde toekomst van de Rabobank.”

Curriculum vitae

Naam

Nils de Heer

Geboren

Velsen, 1964

Opleiding

2005

Certified Pension Advisor en Bachelor in Pensions and Life Assurance

1987-1988

Nederlands Recht

1983-1985

Middelbaar Middenstands Onderwijs

Werk

2012-heden

Zelfstandig productontwikkelaar (de 'MKB Bespaar Hypotheek') en publicist, waaronder met het boek *Bank-speak* in 2014

2009-2010

Pensioenspecialist/projectleider bij ING Insurance Europe

2004-2006

Pensioenspecialist bij ING Bank Verzekeren (IBV)

2000-2003

Accountmanager leven/pensioen bij Generali Verzekeringsgroep N.V.

1998-2000

Accountmanager leven/pensioen bij Avéro Levensverzekeringen N.V.